

Näringsutskottets betänkande

1981/82:42

över regeringens skrivelse 1981/82:207 med överlämnande av allmänna pensionsfondens fjärde fondstyrelses årsredovisning jämte motion

Ärendet

Regeringen har med skrivelse 1981/82:207 (ekonomidepartementet) till riksdagen överlämnat allmänna pensionsfondens fjärde fondstyrelses årsredovisning för verksamhetsåret 1981.

I anslutning till årsredovisningen behandlar näringsutskottet delvis en motion från allmänna motionstiden år 1982. Motionen redovisas nedan.

Motionen

Yrkande

I motion 1981/82:1488 av Olof Palme m. fl. (s) hemställs, såvitt här är i fråga, (10) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förändringar i reglementet angående allmänna pensionsfondens förvaltning.

Motivering

I motionen anges (s. 15) två önskemål om ändringar i det angivna reglementet.

Det första önskemålet är att den restriktion som gäller beträffande fjärde fondstyrelsens engagemang i enskilda bolag (se nästa avsnitt) skall undanröjas. Fjärde fondstyrelsen har, framhåller motionärerna, tidigare i en del fall gjort större placeringar än den nuvarande begränsningsregeln skulle medge. Det torde vara svårt att påvisa några som helst nackdelar med detta, menar de. I realiteten kommer flertalet större engagemang att äga rum efter direkta överenskommelser med vederbörande företag. Begränsningsregeln förhindrar även sådana engagemang som de berörda företagen finner nödvändiga för sin utveckling.

Det andra önskemålet är att fondstyrelsen genom en bestämmelse i reglementet skall uttryckligen åläggas att fästa vikt vid de anställdas synpunkter inför beslut om engagemang. Fjärde fondstyrelsens beslut bör givetvis baseras på ett allsidigt utredningsmaterial, säger motionärerna. En särskilt viktig faktor måste vara hur de anställda i berörda företag bedömer de investeringar som fondstyrelsen överväger att göra.

Uppgifter i anslutning till motionen

Enligt 12 a § reglementet (1959:293) angående allmänna pensionsfondens förvaltning får allmänna pensionsfonden inte inneha mer än 10 % av aktierna i samma bolag eller, om aktierna har olika röstvärde, större antal än att röstetalet för aktierna utgör högst 10 % av röstetalet för samtliga aktier.

Denna bestämmelse föreslogs av regeringen hösten 1979 (prop. 1978/79:165) och tillstyrktes då av näringsutskottet (NU 1979/80:10 s. 33) med reservation av de socialdemokratiska ledamöterna. Den trädde i kraft den 1 januari 1980 (SFS 1979:1056).

Förslag av samma innebörd som de som nu förs fram i motion 1981/82:1488 (s) behandlades senast av riksdagen våren 1981 (NU 1980/81:64 s. 19 f.). Beträffande tioprocentgränsen för fondens engagemang i ett företag hänvisade utskottet till tidigare uttalanden och sade sig alltså anse att en sådan regel var motiverad. Liksom vid tidigare tillfällen anförde utskottet vidare att det framstod som naturligt att fjärde fondstyrelsen vid beredningen av frågor om engagemang i en nyemission skulle beakta de anställdas synpunkter på företagets utveckling. Några särskilda direktiv till fondstyrelsen av denna innebörd ansåg utskottet inte vara erforderliga. Socialdemokraterna i utskottet reserverade sig på båda punkterna. Riksdagen följde utskottet.

Utskottet

Utskottet har granskat allmänna pensionsfondens fjärde fondstyrelses årsredovisning och därvid inte funnit anledning till något särskilt uttalande från utskottets sida.

I anslutning till årsredovisningen behandlar utskottet ett yrkande i den socialdemokratiska partimotionen 1981/82:1488. Det går ut på att reglementet angående allmänna pensionsfondens förvaltning skall ändras i två avseenden. Dels skulle fondens möjlighet till engagemang i ett företag inte, såsom numera är fallet, vara begränsad till att avse högst 10 % av aktiekapitalet. Dels skulle i reglementet införas en bestämmelse som ålägger fondstyrelsen att fästa vikt vid de anställdas synpunkter inför beslut om engagemang.

Utskottet hänvisar till den tidigare riksdagsbehandlingen av denna fråga. Den gällande regeln om en gräns för fondens engagemang vid 10 % av aktiekapitalet – eller i vissa fall av röstetalet – i samma bolag gäller sedan år 1980. Utskottet anser inte att det finns skäl för att regeln ändras och avstyrker således motionen i detta hänseende.

Även när det gäller frågan om direktiv för fjärde fondstyrelsen att beakta de anställdas synpunkter när den tar ställning beträffande engagemang i företag står utskottet kvar vid sin tidigare uppfattning. Det är, som utskottet vid flera tillfällen har slagit fast, naturligt att de anställdas synpunkter

inhämtas, men detta kan göras utan några särskilda föreskrifter för fondstyrelsen. Utskottet avstyrker alltså motion 1981/82:1488 (s) även i denna del.

Utskottet hemställer

1. beträffande *begränsningen av allmänna pensionsfondens fjärde fondstyrelses placeringar i samma företag*
att riksdagen avslår motion 1981/82:1488 yrkande 10 i ifrågavarande del.
2. beträffande *vissa riktlinjer för fjärde fondstyrelsens verksamhet*
att riksdagen avslår motion 1981/82:1488 yrkande 10 i övrigt.
3. beträffande *fjärde fondstyrelsens årsredovisning*
att riksdagen lägger regeringens skrivelse 1981/82:207 till handlingarna.

Stockholm den 25 maj 1982

På näringsutskottets vägnar
INGVAR SVANBERG

Närvarande: Ingvar Svanberg (s), Johan Olsson (c), Erik Hovhammar (m), Hugo Bengtsson (s), Sven Andersson (fp), Nils Erik Wååg (s), Margaretha af Ugglas (m), Lilly Hansson (s), Lennart Pettersson (s), Bengt Sjönell (c), Rune Jonsson (s), Hadar Cars (fp), Wivi-Anne Radesjö (s), Per Westerberg (m) och Ivar Franzén (c).

Reservationer

av Ingvar Svanberg, Hugo Bengtsson, Nils Erik Wååg, Lilly Hansson, Lennart Pettersson, Rune Jonsson och Wivi-Anne Radesjö (alla s)

1. Begränsningen av allmänna pensionsfondens fjärde fondstyrelses placeringar i samma företag

Reservanterna anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 2 som börjar med "Utskottet hänvisar" och slutar med "detta hänseende" bort ha följande lydelse:

Utskottet finner att begränsningen av fjärde fondstyrelsens möjligheter att placera i samma företag bör upphöra. Det är enligt utskottets mening knappast möjligt att påvisa några nackdelar med att fondstyrelsen tillåts göra större placeringar än vad den nuvarande begränsningsregeln medger. Det kan tvärtom konstateras att regeln förhindrar vissa engagemang som kan

vara angelägna för ett företags utveckling. Utskottet föreslår följaktligen att riksdagen, i enlighet med innebörden i det här behandlade förslaget i motion 1981/82:1488 (s), upphäver 12 a § reglementet (1959:293) angående allmänna pensionsfondens förvaltning.

dels att utskottet under 1 bort hemställa

1. *beträffande begränsningen av allmänna pensionsfondens fjärde fondstyrelses placeringar i samma företag*

att riksdagen med anledning av motion 1981/82:1488 yrkande 10 i ifrågavarande del antar följande

Förslag till

Lag om ändring i reglementet (1959:293) angående allmänna pensionsfondens förvaltning

Härigenom föreskrivs att 12 a § reglementet (1959:293) angående allmänna pensionsfondens förvaltning skall upphöra att gälla vid utgången av juni 1982.

2. Vissa riktlinjer för fjärde fondstyrelsens verksamhet

Reservanterna anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 2 med "Även när" och slutar på s. 3 med "denna del" bort ha följande lydelse.

Fondstyrelsens beslut om engagemang i ett visst företag måste naturligen baseras på ett allsidigt utredningsmaterial. En särskilt betydelsefull faktor måste vara hur de anställda i berörda företag bedömer de investeringar som fondstyrelsen överväger att göra. Utskottet anser att det i reglementet angående fondens förvaltning bör införas en bestämmelse om att fondstyrelsen via beslutsfattandet bör fästa särskild vikt vid de anställdas synpunkter. Det får ankomma på regeringen att snarast möjligt förelägga riksdagen förslag till en sådan bestämmelse.

dels att utskottet under 2 bort hemställa

2. *beträffande vissa riktlinjer för fjärde fondstyrelsens verksamhet*
att riksdagen med anledning av motion 1981/82:1488 yrkande 10 i övrigt som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.